

از حق پناهندگی ۱۲۰۴ پناهجو دفاع کنیم!

بهرام رحمانی

bamdadpress@telia.com

وزارت کشور ترکیه، طی نامه‌ای به مدیریت شعبه خارجی‌ان در شهر وان، از جمله نوشته است که: «۴ سال قبل ۱۲۰۴ پناهجو از ایران و عراق وارد ترکیه شده و درخواست پناهندگی کرده‌اند. اما این افراد از حق پناهندگی برخوردار نیستند و در رابطه با انتقال این‌ها به یک کشور سوم هم هیچ اقدامی صورت نگرفته است... در چارچوب کنوانسیون ۱۹۵۱ و پروتکل الحاقی ۱۹۶۷ حق پناهندگی، ترکیه اجباری به پذیرش این پناهجویان مورد بحث ندارد. بر این اساس در مجلس بزرگ ملی، تصمیم گرفته شد که با در نظر گرفتن دلایل انسانی، به طور موقت به این پناهجویان اقامت داده شود و برای انتقال آن‌ها به کشور ثالث نیز به نتایج رسید که در خاتمه: براساس قوانین کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو، ممکن نیست این پناهجویان از طریق کشور ما به کشور سومی انتقال داده شوند...»

این تصمیم بیش از پیش پناهجویان را نگران کرده است. تعداد کمی از این پناهجویان که امکانات مالی داشتند از کانال‌های «غیرقانونی» از این کشور خارج شده‌اند، آن‌هایی که هیچ‌گونه امکان مالی ندارند و به ناچار در این کشور ماندگار شده‌اند تا روزی روزگاری تکلیف‌شان روشن شود. همین بلا تکلیفی درد و رنج این پناهجویان را دوچندان کرده است. اما با روی آوری به مبارزه متشکل و متحد می‌توان این وضعیت را تغییر داد.

لازم به یادآوری است که طی سال‌های ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲، «۱۲۰۴» پناهجوی کرد ایرانی، به دلیل مسایل و مشکلات امنیتی و تهدید مداوم عوامل جمهوری اسلامی، مشکلات تامین زندگی روزمره و تعطیلی دفاتر سازمان ملل در سلیمانیه و اربیل، مجبور شدند همه خطرات احتمالی را به جان بخرند تا خودشان را به ترکیه برسانند. آنان پس از ورود به ترکیه عمدتاً خود را به دفتر کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل در شهر وان، معرفی کردند. اما متأسفانه در این سال‌ها همواره با تبعیض آشکار دفاتر این کمیساریا در شهرهای وان و آنکارا مواجه بوده‌اند.

این پناهجویان که سابقه سیاسی و دوران سختی را پشت سر گذاشته‌اند و طبق قوانین ۱۹۵۱ کنوانسیون ژنو، باید به عنوان پناهنده سیاسی به رسمیت شناخته شوند، اما همواره با بی‌تفاوتی دفاتر کمیساریای عالی پناهندگان در ترکیه و مورد آزار و اذیت پلیس این کشور قرار گرفته‌اند. چنین سیاستی کاملاً مغایر با اهداف جهان‌شمول و انسانی قوانین کنوانسیون ژنو است. چنین سیاستی قبل از این که هدفش رسیدگی به وضعیت اجتماعی، اقتصادی و سیاسی نجات‌یافتگان از تهدید، ترور، سرکوب، زندان، شکنجه، اعدام و اختناق و جنگ و غیره رژیم‌های جاتی مانند رژیم جمهوری اسلامی باشد، اهداف غیرانسانی اقتصادی و سیاسی دولت‌ها را مدنظر دارد.

«یوان» ترکیه، در ژانویه ۲۰۰۴، درخواست پناهندگی سیاسی این پناهجویان را پذیرفت و در ماه مه ۲۰۰۴، آن‌ها را از شهر «وان»، به ۱۶ شهر مرکزی ترکیه در اطراف آنکار پایتخت این کشور انتقال داد. اما «یوان»، تاکنون، بر خلاف قوانین و مقررات کنوانسیون ژنو در قبال پناهجویان، از هر گونه کمک مادی مداوم و اقدام به اسکان آن‌ها کوتاهی می‌کند. همچنین پرونده این پناهجویان را در اختیار نمایندگی‌های کشورهای پناهنده پذیر قرار نمی‌دهد. در این سه چهار سال، فقط سه چهار بار و هر بار مبلغی معادل ۱۰۰ هزار تومان ایران به این پناهجویان کمک کرده و در مواردی نیز مبلغ ناچیزی را برای معالجه بیماران اورژانس اختصاص داده است.

شخصی که به عنوان پناهنده سیاسی از سوی «یوان»، پذیرفته می‌شود، قانوناً باید برای اسکان و کمک‌های مالی و تامین مخارج درمانی و بهداشتی مستمر و پیگیری انتقالش به کشور ثالث اقدامات لازم به مرحله اجرا گذاشته شود. اما نه تنها «یوان» ترکیه، به این وظایف خود عمل نمی‌کند، بلکه پناهجویان

موسوم به شمال عراق را تهدید می‌کند که در صورت فشار، پلیس آن‌ها را به کردستان عراق و یا ایران دیپورت خواهد کرد. این وضعیت حقیقتاً برای این پناهجویان و خانواده‌هایشان غیرقابل تحمل است. تهدید پلیس به دیپورت پناهجویان به عراق و ایران، و سیاست‌های غیرمسئولانه «یوان» ترکیه، این پناهجویان و خانواده‌هایشان را در معرض انواع و اقسام فشارهای روحی و روانی و آسیب‌های اجتماعی قرار داده است. طبق بند ششم ماده ۴۹۶ اقامت خارجی‌ان در ترکیه، کار برای پناهجویان ممنوع است، زیرا قانوناً تامین‌ماینحتاج زندگی روزمره پناهجویان به عهده کمیساریای عالی پناهندگان در ترکیه است. پناهجویی که ناچاراً برای تامین زندگی خود و خانواده‌اش مجبور است به کارهایی نظیر دست‌فروشی بپردازد که دائماً در خطر دستگیری پلیس قرار دارد. البته بیکاری در ترکیه یک معضل اجتماعی است و پیدا کردن کار چندان ساده نیست، اما امروز پناهجویان در این کشور و همه کشورهای اروپایی پناهنده‌پذیر نیروی کار ارزان و برده‌های نوین سرمایه هستند.

مسئولین «یوان» در ترکیه، ادعا می‌کنند که این پناهجویان باید در کردستان عراق می‌ماندند و ورودشان به ترکیه «غیرقانونی» است. دولت ترکیه هم هر از چند گاهی این سیاست را تکرار می‌کند. اما با این وجود هر بار پناهجویان، به طور متحد و همبسته و با حمایت و پشتیبانی احزاب و سازمان‌های چپ و تشکل‌های دمکراتیک در اروپا و آمریکای شمالی، دست به مبارزه زدند تا حدودی مسئولین «یوان» و دولت ترکیه را نیز وادار به عقب‌نشینی می‌کردند و هر بار وعده‌هایی نیز داده شد، اما هیچ‌کدام از این وعده‌ها به مرحله عمل نرسید.

اخیراً در اعتصاب غذای بیش از یک ماهه ۴۷ نفر از این پناهجویان که اکثر آن‌ها به حالت وخیم اغما روانه بیمارستان شدند، از یکسو «یوان» قول‌هایی داد و از سوی دیگر با درخواست سازمان‌ها و احزاب سیاسی و شخصیت‌های سیاسی و اجتماعی، پناهجویان به این اعتصاب غذا پایان دادند. البته لازم به تأکید است که اعتصاب غذا به دلیل این که به جسم انسان‌ها لطمه می‌زند، نباید مورد تشویق و توصیه قرار گیرد. بنابراین باید آن راه‌های مبارزه سیاسی جمعی را برای پیشبرد اهداف سیاسی و اجتماعی مدنظر داشت که ضرر جسمی به انسان‌ها وارد نسازد.

اساساً موضع کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان، در زمینه پیشینه و فرهنگ متقاضی، باید سیاستی بدون تبعیض باشد. رسیدگی به تقاضای پناهندگی بدون در نظر گرفتن فرهنگ، قوم، نژاد، باورهای سیاسی و غیره باید صورت گیرد. در غیر این صورت، کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان همان سیاستی را اعمال می‌کند که کمابیش با متقاضی پناهندگی در کشورش صورت می‌گیرد.

امروز همه دولت‌های به اصطلاح دمکراتیک غرب، دستاوردهای دوران قبل مبارزات کارگران و مردم آزادی‌خواه را یکی پس از دیگری پس می‌گیرند و سیاست‌های ارتجاعی و عقب‌مانده‌ای را نیز در راستای منافع اقتصادی و سیاسی سرمایه‌داری جهانی و خود جایگزین آن‌ها می‌کنند. از جمله پس از دوران جنگ سرد، هیچ‌کدام از احزاب لیبرال و دمکرات اروپا، نه تنها مانند سابق از حق پناهندگی دفاع نمی‌کنند، بلکه قوانینی را نیز در پارلمان‌ها خود علیه حق پناهندگی به تصویب می‌رسانند. در کشوری مانند سوئد که «گل سرسبد» مدافع حقوق بشر است، بیش از ۱۶ هزار پناهجو به طور مخفی زندگی می‌کنند و نیروی ارزان کارفرمایان در این کشور هستند. بنابراین قوانین و مقررات جهان‌شمول و انسانی کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو که محصول دوران جنگ سرد بود، اکنون سال‌هاست که دولت‌ها با تصویب قوانین پی‌درپی ضدپناهندگی آن را نقض کرده‌اند. اکنون مدافعین واقعی این کنوانسیون، غیر از خود پناهجویان و نیروهای چپ و کمونیست، هیچ جریان لیبرال و دمکرات نیست.

پارلمان اروپا، روز سه‌شنبه ۲۷ سپتامبر ۲۰۰۵، طرح پیشنهادی تنظیم حداقل استانداردها برای پناهجویان در سراسر اروپا را تصویب کرد. بحث این پارلمان، اساساً پیرامون هماهنگ کردن سیاست‌های پناهندگی در کشورهای اتحادیه اروپا و تعیین کشورهای «امن» بود. بحث پروسه پناهنده‌پذیری، و تصمیم‌گیری برای متقاضی پناهندگی و بازداشت و دیپورت پناهجویان بود. این لایحه مورد بحث مخالفین و موافقین قرار گرفت و سرانجام با ۳۰۵ رای موافق، ۳۰۲ رای مخالف و ۳۳ رای ممتنع به تصویب رسید. تعیین کشورهای «امن» به این دلیل بود که در صورت توافق بر سر این کشورها، متقاضی پناهندگانی که از این کشورها می‌گریزند، مورد بررسی قرار نگیرد و جواب رد داده شود. مخالفین این

بحث می‌گفتند که چنین سیاستی غیرعادلانه است و باید بسته به مورد و وضعیت متقاضی تصمیم گرفته شود. در هر صورت قرار شد لیستی از این کشورها داشته باشند و پرونده متقاضی پناهندگی که از کشورهای به اصطلاح امن می‌آید نیز نخست مورد بررسی قرار گیرد اگر دلایل قابل قبولی داشت، به عنوان پناهنده پذیرفته شود. در مورد بازداشت پناهجویان نیز توافقی حاصل نشد و اکثریت رای دادند که بازداشت پناهجویان تنها در مواردی که لازم باشد به طور قانونی صورت گیرد و در آن زمان هم باید بازداشتگاه‌های پناهجویان از زندان‌های عمومی مجزا باشند. در رابطه با پروسه پناهندگی و ضوابط آن نیز ماده‌ای به تصویب رسید که براساس آن حقوق کامل پناهندگان باید در تمام مراحل رسیدگی با احترام صورت گیرد و پناهندگان باید حق فرجام‌خواهی داشته باشند. همچنین طی این پروسه تحت حمایت دولت قرار گیرند.

در چنین شرایطی دولت‌هایی نظیر دولت ترکیه، که پشت درهای اتحادیه اروپا در انتظار عضویت به سر می‌برد، پناهجویان را بیش‌تر تحت فشار می‌گذارد و دفاتر «یو.ان» نیز در این کشور، بیش‌تر نظاره‌گر هستند و به وظایف خود جامعه عمل نمی‌پوشانند.

لازم به تاکید است که این ۱۲۰۴ پناهجو مبارز و سیاسی که سال‌های طولانی بر علیه رژیم سرمایه‌داری جمهوری اسلامی مبارزه کرده‌اند و هنوز هم بسیاری از آن‌ها با همه این مشکلات محدودیت‌ها به مبارزه خود ادامه می‌دهند. در چنین موقعیتی دیپورت هر کدام از این‌ها به ایران، بی‌شک با خشونت و شکنجه و اعدام جمهوری اسلامی روبه‌رو می‌شود.

بیش از ۷۰۰ از این ۱۲۰۴ پناهجویان را کودکان و زنان تشکیل می‌دهند. مهم‌ترین خواست این پناهجویان، رفع تبعیض دفاتر «یو.ان» در آنکارا و وان ترکیه و اجرای وظایف خود در قبال همه پناهجویان است.

ما باید از هر طریق ممکن مانند جمع‌آوری تومار، برگزاری جلسات پالتاکی، ارسال فکس و نامه‌های اعتراضی به سفارت‌خانه‌ها و کنسولگری‌های دولت ترکیه در کشورهای غرب، همچنین برگزاری تجمعاتی در مقابل دفاتر کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان، تماس با احزاب چپ و انسان‌دوست کشورهای محیط زیست، ارگان‌های مربوط به پناهنده‌پذیری، جمع‌آوری کمک مالی با برگزاری شب‌های همبستگی با این پناهجویان با دعوت از هنرمندان، اعزام هیاتی به ژنو برای مذاکره با مسئولین کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان، انعکاس اخبار مبارزات این پناهجویان در رسانه‌های گروهی و به کار گرفتن همه ابتکارات محلی می‌توانیم با اتکا به نیروی اجتماعی و متحد انسانی، خواست‌های این پناهجویان را به دولت ترکیه و کمیساریای عالی پناهندگان تحمیل کنیم. از جمله اگر بتوانیم یک تجمع اعتراضی در مقابل دفتر «یو.ان» برگزار کنیم روزنامه‌ها و رادیو و تلویزیون و مطبوعات ترکیه، احزاب و سازمان‌ها چپ و انسان‌دوست، تشکل‌های کارگری، نهادهای مدافع حقوق بشر ترکیه را خبر کنیم و هم‌زمان با این حرکت در کشورهای غرب نیز در مقابل دفاتر «یو.ان» حرکت‌های اعتراضی بر پا کنیم تا از این طریق بتوانیم مسئولین «یو.ان» در ترکیه را برای رسیدگی به این پناهجویان و رفع تبعیض از آن‌ها وادار سازیم.

از سوی دیگر به دلیل این که این پناهجویان در ۱۶ شهر پراکنده هستند، برای سازماندهی حرکت‌ها متحد ضروری است که این عزیزان در محل زیست خود، کمیته و یا کانون و شوراهایی را به وجود آورند و نمایندگان خود را نیز تعیین کنند. از هر کدام از این تشکل‌ها نیز یک نفر برای کمیته سراسری پناهجویان در ترکیه انتخاب شود. این نمایندگان در واقع سخنگویی و نمایندگی پناهجویان ترکیه را به عهده خواهند داشت. در چنین شرایطی این تشکل‌ها به سهولت می‌توانند با نیروها و رسانه‌های خارج از ترکیه، رابطه برقرار کنند و هم ارتباط با سازمان‌ها و احزاب چپ و انسان‌دوست ترکیه، نهادهای مدافع حقوق بشر، اتحادیه‌های کارگری و رسانه‌های گروهی و غیره. قطعاً بدون چنین سازماندهی متشکل پیشرفت کارها سخت و مشکل است.

بدون تشکل و اتحاد و همبستگی نمی‌توان کاری از پیش برد. بنابراین متحد و متشکل شدن پناهجویان در ترکیه، بدون تنگ‌نظری و سکتاریستی، نخستین گام برای پیشبرد فعالیت‌های جمعی امری ضروری است.

کمیته خارج کشور حزب کمونیست ایران، هنگام اعتصاب غذای ۴۷ پناهجو در ترکیه، يك کمپین گسترده‌ای را با همکاری نیروهای آزادی‌خواه دیگر راه انداخت. با پایان یافتن این اعتصاب غذای ۴۰ روزه ما تلاش می‌کنیم در اشکال دیگری این کمپین را پیش ببریم. قبل از این نیز هیاتی متشکل از نمایندگی کومه‌له در خارج کشور و کمیته خارج کشور حزب کمونیست ایران، در ژنو با مسئولین کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان دیدار و از جمله درباره پناهجویان موسوم به شمال عراق نیز بحث و مذاکره کرده بودند .

در حال حاضر پنج وکیل ترکیه‌ای پرونده این ۱۲۰۴ پناهجو را مورد بررسی قرار می‌دهند تا در نزد دولت ترکیه و «یو.ان» از حق پناهندگی آن‌ها دفاع کنند. هزینه بخشی از این وکلای را نهادهای حقوق بشر ترکیه تقبل کرده است و بخش دیگر را جمع‌آوری کردیم و برای مسئول کمیته این پناهجویان در شهر وان ارسال کردیم. ادامه جمع‌آوری توامان امضاء و مذاکره با احزاب اروپایی و دفاتر «یو.ان» برای پذیرش این پناهجویان شیوه‌هایی است که باید از آن‌ها استفاده کنیم.

از همه نیروهای چپ و کمونیست، انسان‌های آزاده، نهادهای دمکراتیک و شخصیت‌های فرهنگی و هنری دعوت می‌کنیم که در کمپین دفاع از پناهجویان، به ویژه این ۱۲۰۴ پناهجوی گیر کرده در ترکیه، شرکت فعال داشته باشند تا با همکاری و همیاری همدیگر بتوانیم از حق و حقوق آن‌ها در قبال تضییقات دولت ترکیه و دفاتر «یو.ان» حمایت و پشتیبانی نماییم.

۴ اکتبر ۲۰۰۵

* برگرفته از جهان امروز شماره ۱۵۸